

Metodiskais materiāls

Karjeras plānošana

Elita Care - Bobinska

Rīgas Valda Avotiņa pamatskola - attīstības centrs

2019

Priekšvārds

Metodiskais materiāls izstrādāts klases stundai par karjeras izglītības kompetenču iekļaušanu mācību un audzināšanas procesā. Karjeras izglītībai tiek piešķirta viena no būtiskākajām lomām pašizziņas un nākotnes plānošanas nepieciešamībai katra izglītojamā personības attīstībā. Metodiskais materiāls paredzēts 6.un 7.klasēm audzināšanas un sociālo zinību stundām, pielāgojot darba materiālu, var tikt izmantots visam pamatskolas posmam. Metodiskajā materiālā iekļautas sekojošas mācību metodes: anketēšana, diskusija, darbs grupās un mācību spēle.

Ievaddaļa

Piedāvātais metodiskais materiāls paredzēts izmantot divu klases stundu blokam, kurā pirmajai klases stundai ir audzēkņu individuāla sagatavošanās, pētījuma un secinājumu virzība, bet otrajai stundai – praktiskas aktivitātes un lēmumu pieņemšanas virzība. Pirmajā klases stundā tiek veikta audzēkņu anketēšana. Jebkura audzinātāja-pedagoga mērķis audzināšanas procesā ir izzināt izglītojamā personību, kā arī veicināt izglītojamā pašizziņas prasmes. Dotajā gadījumā, balstoties uz karjeras interešu izpēti, anketēšanas mērķis ir noteikt katra audzēkņa attieksmi pret darba objektiem. Šādas profesionālās orientācijas klasifikācijas modeli ir izstrādājis J.Kļimovs, kurā ietilpst: cilvēks – daba, cilvēks – tehnika, cilvēks – cilvēks, cilvēks – zīmju sistēma, cilvēks – māksla. Novērojot skolēna izpausmes mācību un ārpusstundu darbībā, ir iespējams saskatīt profesionālās darbības tipa iezīmes.

Skolēni individuāli aizpilda anketu. (1.pielikums) Anketas rezultāti redzami jau tūlīt pēc tās aizpildīšanas rezultātu tabulā un norāda pašreizējo audzēkņu profesionālās virzības tendenci. Savukārt pedagogs, veicot anketu rezultātu apkopošanu, var pētīt gan katra audzēkņa, gan klases kolektīva intereses.

Uzskatāmi anketas rezultāti var tikt parādīti diagrammā. Piemērs.

1.diagramma.

Pēc anketas aizpildīšanas tiek veiktas pārrunas ar skolēniem par rezultātiem. Noteikti sarunu tēma skars doto profesiju iedalījumu, atbilstošās prasmes, intereses un zināšanas. Ieteicams pārrunās ar skolēniem iekļaut arī viņu pašreizējo mācību procesa saistību ar nākotnes iecerēm.

Turpmāk piedāvātajā klases stundā tiek izmantota interaktīvā mācību metode – darbs grupās, lai attīstītu sadarbības prasmes, notiktu domu apmaiņa. Šinī gadījumā skolēnu darba grupas tiek veidotas, balstoties uz anketēšanas rezultātiem, t.i. tās ir organiskas, saistītas ar audzēkņu interesēm.

Mācību procesā tiek izmantota „apaļā galda” diskusija, lai katrs no audzēkņiem redzētu un dzirdētu viens otru. Attiecīgās metodes nepieciešamība noteica arī klases iekārtojumu.

Spēle kā mācību metode nepieciešama, lai radītu „dynamisko pauzi”, skolēni fiziski izkustētos. Spēle ar mācību elementiem nepieciešama arī kā atbrīvošanās no domu saspringuma. Spēle, kurā iesaistās visi dalībnieki un tiek atkārtotas zināšanas, kā arī rodas jaunu domu apmaiņa.

Klases stundas norise

Metodiskais materiāls izstrādāts, veidojot klases stundu par tēmu „Karjeras plānošana”. Stundas sasniedzamais rezultāts – skolēnu teorētiska un praktiska attieksme pret darba objektiem, kas atspoguļota informatīvajās darba lapās kā skolēnu grupu vai individuālā darba rezultāts. Mācību darba gaitā skolēni attīsta prasmi sadarboties, uzklaut klasesbiedru viedokli, noformulēt savas domas, kā arī saskatīt sakarības un pieņemt lēmumu.

Nepieciešamais darba materiāls stundai – A3 darba lapas, flomāsteri un bumba.

Lai realizētu paredzētos stundas mērķus un darba metodes, nepieciešams arī īpašs klases telpas izkārtojums. Skolēnu galdi atrodas klases stūros, kur varētu veikt darbu grupās, bet klases vidū novietoti aplī krēsli, kur arī tiek uzsākts stundas darbs. Skolotājs klases stundu var iesākt ar vispārīgiem **ievadjautājumiem**, lai pievērstos paredzētajai tēmai, piemēram, kas ir profesija, kā veidot karjeru, vai pašlaik skolā var nodarboties ar savas nākotnes ieceru realizēšanu.

Skolotājs aicina sagatavoties **pirmajam uzdevumam**, kuru darba procesa sākumā jāveic katram individuāli. Katrs skolēns saņem profesiju kartīti (2.pielikums) vai arī profesijas attēlu(3.pielikums). Skolēnu uzdevumi: 1-iztēloties, ka šī profesijā viņi strādās visu mūžu,2-padomāt, kādas trīs lietas patiktu šī darbā, 3-kas nepatiktu šī darbā, 4-vai skolēnam šis darbs padotos. Lai jautājumi neaizmirstos, skolotājs tos var uzrakstīt uz tāfeles.

Pēc tam skolēniem tiek dota iespēja savā starpā samainīties ar profesijām. Taču, lai to izdarītu, viņiem tiek dotas tikai 3 minūtes! Izmantojot savas vislabākās pārliecināšanas spējas, viņiem ir jāmēģina vienoties par citu darbu, kas viņiem patiktu labāk par sākotnēji piešķirto.

Pēc uzdevuma var pārrunāt, vai vēlējās sākotnējo profesiju nomainīt, kāpēc cita profesija varētu būt piemērotāka, kā arī apspriest jautājumu – vai ir godīgi, ka kāds iedod darbu, neņemot vērā jūsu darba prasmes un intereses. Varbūt vairumam cilvēku pasaulē tā ir realitāte?

Skolotājs aicina padomāt par zināmajām darba jomām un pielīmēt profesiju kartīti pie attiecīgās darba lapas (cilvēks, zinātne, daba, tehnika, māksla), kas izkārtotas pie klases sienas.

Skolotājs aicina skolēnus klases vidū nostāties brīvā aplī, lai izspēlētu **spēli par profesijām** un reizē izkustētos. Skolotājs izskaidro spēles noteikumus: vidū stāvošais nosauc profesiju un met kādam bumbu, kuram savukārt jānosauc atbilstoša asociācija, kas saistīta ar nosaukto profesiju.

Lai veiktu **otru uzdevumu**, skolēniem jāsadala pa grupām, ņemot vērā iepriekšējās stundas anketas rezultātus. Piemēram, ja anketas rezultātu tabula norāda uz dominējošo

mākslas jomu, tad skolēnam jānododas pie darba lapas „Māksla” (4.pielikums). Pēc pašu skolēnu izvēles, apspriešanās viņi var papildināt darba lapu ar attiecīgām profesijām, zināšanām, prasmēm, darba vides raksturojumu. Ja paliek laiks pārrunām, skolēni var izteikt secinājumus, ko viņi tagad, mācībās vai brīvajā laikā, var darīt, lai piepildītu savas karjeras ieceres.

Nobeigums.

Izvērtējot mācību darba gaitu un izvirzītos mērķus dotajā klases stundā, jāatzīmē, ka ...Skolēni izprata uzdevumus, spēja atbilstoši noformēt darba lapas, iemācījās paust savu viedokli par atsevišķiem jautājumiem. ...

Jāatzīmē, ka skolēniem ar grūtībām mācībās, nepieciešams papildus laiks uzdevumu veikšanai. Piemēram, lai aizpildītu anketu, nepieciešams skaidrojums par anketā izmantotiem atsevišķiem jēdzieniem. Būtiski, kā jau iepriekš tika minēts, anketas mērķi un rezultātus pārrunāt ar skolēniem, lai turpmākā pašizziņas darbībā, kas norādīs profesionālo orientāciju, varētu anketas rezultāti noderēt un veidot daļu no skolēna portfolio par viņa karjeras interešu attīstību.

Diskusiju veido un vada skolotājs, kurš ir arī diskusijas dalībnieks. Skolēniem vērojamas grūtības pašiem veidot jautājumus, tāpēc nepieciešama skolotāja palīdzība. Labprātāk skolēni atbildēja uz konkrētiem jautājumiem. Brīva, nepiespiesta savstarpējā atmosfēra veicina uzticēšanos un mērķu sasniegšanu.

Spēle ar asociāciju meklēšanu ne visiem skolēniem izrādījās pa spēkam. Daļa skolēnu spēja nosaukt tikai darbību attiecīgajā profesijā. Tomēr zināma jautrība un fiziskas aktivitātes nāca tikai par labu turpmākam koncentrēšanās uzdevumam.

Izvērtējot savu dalību grupu darbā un atbildot uz pamatjautājumu - katra pašreizējo ieguldījumu mācībās, lai sasniegtu nākotnes profesionālos mērķus – skolēni spēja atbildēt pozitīvi.

Izmantotās literatūras saraksts.

1. Baldiņš A. Raževa A. Klases audzinātāja darbs skolēnu personības izpētē.-Rīga,2001.
2. Lemešonoka I. Kompetenču pieeja karjeras izglītībā skolā.-Rīga, 2018.
3. Rubana I.M. Mācīties darot.-Rīga, 2000.

www.profesijupasaule.lv

1.pielikums

Anketas mērķis: Noskaidrot audzēkņu profesionālo virzību.

Norise: Skolēnam izsniedz Jautājumu lapu un Atslēgas lapu, kurā jāieraksta jautājuma atbildes vērtējums katram jautājumam:

Ja atbilde ir: **Jā, ļoti**, tad attiecīgajā rūtiņā audzēknis atzīmē „+ +”,

Jā – „+”,

Nezinu – „0”,

Nē – „-”,

Pavisam un galīgi nē – „- -”.

Apgalvojumu lapa

- 1.Vai jūs viegli, bez iepriekšēja sasprindzinājuma kontaktējaties ar nepazīstamiem, svešiem cilvēkiem?
- 2.Vai jūs labprāt un ilgstoši spējat kaut ko meistarot (šūt, labot, montēt utt.)?
- 3.Vai cenšaties savu apkārtni padarīt mājīgāku, skaistāku?
- 4.Vai jūs labprāt un sistemātiski rūpējaties par augiem un dzīvniekiem?
- 5.Vai jūs labprāt un ilgstoši varat nodarboties ar skaitīšanu, rēķināšanu?
- 6.Vai jūs labprāt pavadāt laiku ar vienaudžiem vai jaunākiem par sevi, kad viņus vajag izklaidēt, nodarbināt un viņiem palīdzēt?
- 7.Vai jūsu vaļasprieks, ko veicat no mācībām brīvajā laikā, interesē jūsu draugus un pieaugušos?
- 8.Vai jūs aktīvi piedalāties mākslinieciskajā pašdarbībā, vai arī ļoti gribētu tajā piedalīties?
- 9.Vai jūs labprāt lasāt literatūru par ģeogrāfiskiem atklājumiem?
10. Vai rakstu darbos jūs kļūdāties reti?
11. Vai jūs viegli novēršat domstarpības starp jaunākiem par sevi?
12. Vai jūs labprāt lasāt par dažādu mehānismu, mašīnu, tehnikas uzbūvi?
- 13.Vai pieaugušie uzskata, ka jums ir dotības kādā no mākslas veidiem?
- 14.Vai jūs labprāt skatāties TV raidījumus vai lasāt grāmatas par augiem un dzīvniekiem?
- 15.Vai jūs labprāt un ilgstoši spējat minēt krustvārdu mīklas un rēķināt grūtus uzdevumus?
- 16.Vai jums bieži gadās palīdzēt pat nepazīstamiem cilvēkiem?
- 17.Vai pieaugušie uzskata, ka jums ir spējas darbā ar tehniku?
- 18.Vai jūsu mākslinieciskās darbības rezultātus atzīst pat jums nepazīstami cilvēki?
- 19.Vai pieaugušie uzskata, ka jums ir dotības darbā, kas saistīts ar augiem un dzīvniekiem?
- 20.Vai jums izdodas citiem saprotamā veidā rakstiski izteikt savas domas?
- 21.Vai jūs reti strīdaties?

22. Vai sveši cilvēki atzinīgi vērtē jūsu tehniskās jaunrades rezultātus?
23. Vai jūs ilgstoši, nenogurstot varat nodarboties ar mūziku, zīmēšanu, aplicēšanu?
24. Vai jūs kolekcionējat retus akmeņus, minerālus?
25. Vai jūs apgūstat svešvalodas bez īpašām grūtībām?
26. Vai jums parasti izdodas pārliecināt vienaudžus un jaunākus par sevi par vienas vai otras darbības mērķtiecību?
27. Vai jums sagādā prieku prasme darboties ar tehniku, mehānismiem, iekārtām?
28. Vai jūs cenšaties izprast mākslinieku meistarības noslēpumus?
29. Vai jums patīk novērot dzīvnieku un augu attīstību?
30. Vai jums būtu grūti iemācīties programmēšanu?

Atslēga

Cilvēks	Tehnika	Māksla	Daba	Zinātne
1	2	3	4	5
6	7	8	9	10
11	12	13	14	15
16	17	18	19	20
21	22	23	24	25
26	27	28	29	30

Rezultātu apstrāde

Katrā stabiņā saskaita krustiņu summu. Lielākā summa norāda uz audzēkņa profesionālās virzības tendenci.

2.pielikums

Celtnieks	Pavārs	Policists
Arhitekts	Karavīrs	Ārsts
Galdnieks	Rakstnieks	Šoferis
Dizainers	Viesmīlis	Pārdevējs

3.pielikums

www.google.com

4.pielikums.

ZINĀTNE

Bibliotēka

Zinātnē ir tas, kas
pārstāda ar galvu

Zinātnē ir jābūt
patērētājiem un
mūsdienišķai zinātnē.

DABA

Nāgēro dzīvnieku un
augu attīstību.

Rūpējies par augiem un
dzīvniekiem.

Glaba veģētus akmeņus, rotas,
lietas.

Pēta dabu.

Jāpazīst cilvēka
nozīmi slēpt
bez tam, labat
Pazīst, naido!!!
uzvar, mēģe!!!

Ekoloģija

Paradīzijs

Ekoloģija

Ekoloģija

Ekoloģija

Ekoloģija

Ekoloģija

Ekoloģija

Ekoloģija

Ekoloģija

Ekoloģija

CILVĒKS

TEHNIKA

DATOR TEHNIKA
 PROGRAMĒTĀJS

Pacietība
 Zinātnis par datiem
 CSN
 Automehānikas

Reģistrācija
 Vērtēt

Pārveidots
 Pārveidots
 Pārveidots

MĀKSĻA

Objektīvs
 Jēlu māksliniķis

Jāmāc sīkāk.
 Jāzina visādas rakstus.
 Lai nepaņemst ārī.
 Māksla ir raksturošana.
 Tēlošana.

Jāmāc sīkākus zīmēt
 Jāmāc dažādu dizainu
 Jāmāc: interjera dizains, mājas dizains
 Jābūt ļoti pabeigt sūstiem.

